

Zeluloidearen biran

PELLO ZABALETA

ZINEMA sortu zenetik 100 urte pasatu bide dira. Eta omenaldiak ari zaizkio eskaintzen jendea bazterretan. EGAN aldizkarian bazen zinema kritikoaren bazter bat, hainbatek bete izan duena urteetan zehar. Gaur alor hori, jan-edanak sailarekin batera atzendurik daukagu. Baina, neuk egin nahi diot goratarre zinemari. Alegia edo-esperpento batzuk idatzi dizkiot, dibertigarri, Gizenaren eta Argalaren filmeak atsegin izaki nik ere.

Zineman kasik dena gezur den bezalaxe, hemen ere apenas aurkituko den egiarik. Baina sarrerak utzirik -sarrerak maiz ate izan ohi dira, eta itxita aurkitzen ditugu--, sarrerak utzirik beraz, hona esperpentoak: denak sailean eta nahasian, sortu ziren bezala, zentsurarik gabe.

Zinemako ilunabarrek, arrautzea tomatetan dirudite.

Izurrak, handienak ere,
argia behar du ikus dezaten.

Zinema fantasia hutsa da?
Zinema, amest dugunaren fantasmagoria?
Argiak eta itzalak dira,
ez argiak eta ilunak.
Eta zinemaren argiak
erretzen ditu panpoxak,
pinpilipauxak bailiren.
Ortzadarra direla uste lezakete,
ez direnean urtanta baino erortzear
argi izpi kapritxosoz batek joa.
Ilunetik ikusten da zinema,
esan egonik amets on eta gaizto
egin dezan bakoitzak aldrearekin batera.
Zer da zinematokia?
Denon alkoba?

Asko dira izarrengana hurbiltzen direnak,
berenez argirik ez dutelako

Fama gordetzea zaila bada,
fama egitea zailago.

Zineman, nolako fama, halako lana.

Hollywoodek izar argizko zerua zeukan,
eta, behar bezala, izar erreko infernua.

Harribitxia eta harribitxia ez dira aski
izar bat brodatzeko.

Izarrek uste dut beraiek azaltzen diren lekuan
ortzia sortzen dutela.

Zeluloidezko haragia, erakargarria izaki ere,
justu berotzen da makinaren paretik pasatzean,
eta beti da hotz ukitura.

Emakume eder askok, zahartzean,
pelikula zaharretan dakus bere edertasun ohia,
eta berrietan ezin zimur disimulatuak.

Zinema saiatzen da bizitza imitatzen,
eta bizitza ere bai, orobat, zinema imitatzen

Bakeroak zer dira,
behizainak. unaiak edo bakeroak soilik?

Zinemarako ordurik egokiena iluntzea,
gaueko ametsetarako entrenatzeko.

Maitasunez eginiko filmea beti txarra,
maitasunak ez baitu uzten ikusten.

Txaloak omen artistaren saria.
Azkenean, ordea, oso garesti kobratu ohi dute txalo bakoitza.
Zineman ez bait dago txalo merkerik.

Filmetan, gaiztoak oso gaiztoak dira.
Eta onak gaiztoak baino gaiztoago,
baina suerte piskat gehiago dute.

Sariak sarri urrezko dira. Lehoia, edo palma, edo Kontxa.
Aurten agia asko bila etorri
eta Kontxitarekin konformatu beharrean izango da.

Aktore-aktoreak prentsaren aurrera azaltzen dira
beren maitasunaren artea esatera.

Zine guztiak dira itxaropen,
kritikoen hatzaparretara datozen arte.
Orduan itxaropen asko haize dira,
eta denak edozein modutan, hitz huts..

Zenbat milioi gastatzen diren txalo batzuren
edo ilusio batzuren truke.

Zer da zinegilea?
Ilusio saltzailea,
edo ilusio eroslea?

“Zein begi ederrak dituen”, esan ohi da,
aktorea batek beste ezer egiten ez dakienean

Filmeengatik esaten da,
Gustatu zait, ez zait gustatu,
gozoki batekin bezala.

Kritikoak oso bihurriak dira,
filme onentsuenak gorai patzen dituzte,
eta txartxoak gaitzesten,
baina gehienetan ez datoz bat egileekin...
ezta ere ikusleekin...
Eta hori da okerrena!

Gauza gehientsuenetan bezala, euskaldunok gara azken-aurrekoak
filmegintzan ere... gure ondoren dator Andorra...
Baina han estraperloa oraindik bizirik daukate... eta
hemen, zinemarako bakarrik balioko luke iadanik... baina
ez dute hori ere egiten.

Rita, Marilyn, Greta, Ingrid, Marlen... denak ziren jainkotiarrak...
Guk nahiago Begoña, Iziar, Amaia, Agurtzane, gure lurrekoak
haiek bezain izar ez izan arren. Gure zerua oso txikia bait da.

Munduko titi guztiak gutxi gora behera igualtsuak dira...
egun hauetan ikusten denez, edo erakusten digutenez...

Donostian EL NANI ari zaizkigu egiten...
Eta euskal aktoreei NANAI egin diote...

Zer kontatu falta omen da gure lur bedeinkatu honetan...
Kontua besterik ez daukagunean ezpainetan.

Eusko jaurlaritzak Euskal Zinemari bultza egingo omen dio...
orain arte bezala, euskarazkoa bazterrera joan eta gazteleraz-
koak bidea libre izan dezan...

Akto-re on izateko behar duzu:
ongi orraztu, burusoilak ez bait dira on.
Borrokaren ondoren, sonbreroa buruan jarrita gorde,
eta lurrera botatzen bazaituzte, hautsak astindu.
Ez da behar besterik.

Zinemara kritikoa doa okerrak bilatzera,
zaletua dastatzera,
ikuslea ikustera
eta amoranteak ilunaldietaz baliatzera.

Zinema da paella bezala. Edozer gauza bota lekiok, paellerak bezala, zeluloideak dena hartzen baitu.

Baina arriskua ere bertan dago: sarri zopa atera zitekeela, edo bestela porlana.

Tresneria ona banu, nik ere egingo nuke! Esan ohi du zuzendari askok..

Eta burua ez zaie ikusi ere egiten!

24 irudi pasatzen dira segunduko, mugimendua ongi ikusteko. Kasik gehiegi, ezer gertatzen ez den pelikulatan, ordua nola pasatzen den ez igertzeko..

Hasieran izan ziren argazki mugikor batzuk...

Gero zinema mutua...

gero etorri zen hitza eta blablabla.

Gero kolorea... eta asko gorri-gorri eginda geratu ziren.

Gero, panavisioa... hirugarren dimentsioa...

Eta gero...

Geroago, aurki ikusiko dugu jendea zinema salbatu behar, dela esanez..

Makina, argia eta hautsa dira hiru elementurik nagusienak zineman.
Makina, errodatzeko.
Argia, argazkiak egiteko.
Eta hautsa,
aktoreek aktore direla sines dezaten.

Egingo zukeen filmeari buruz
liburuak eta liburuak idatzi zituen zuzendariak
ez du oraindik filmerik hasi ere egin.

Zin-ema edo zin-eme,
azken batean xamurtasuna eskatzen duen arte ezti eta biguna,
zin eginda ere, sinetsi behar ez zaiona.

Ez dago zergatik gauero filme on bat ikusi beharrik,
amets onak egiteko.

Western ideologikoetako dueloetan ez litzateke esan behar:
-arrotz, atera pistola,
baizik,
arrotz, atera arrazoia.

Filme tristeetan euri asko.
Filme amorosoetan euria eta eguzkia
Oestekoetan eguzkia eta hautsa.
Euskaldunetan, erdara.